

DIMENSIUNI ALE SATISFACȚIEI PROFESIONALE LA EDUCATORI

Silvia BRICEAG, *dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

Summary: *This article contains some experimental investigations about professional improvement as well as sources of well-planned stress investigation. The obtained results point out the existence of numerous sources of professional improvement but, in the same time, it occurs the professional stress.*

Key-words: *educator, job satisfaction, teaching environment, organizational stress, motivation.*

Una dintre cele mai nobile meserii este meseria de educator. Nu aparține nici de grupa meseriilor uitate, fiind una foarte actuală, dar nici dintre cele mai căutate nu este, din cauza salariilor.

Grădinița și lucrul cu copiii presupun o interacțiune continuă cu tot felul de situații. Unele mai ușor de gestionat, altele mai dificile sau mai neobișnuite. În această interacțiune intervin copilul, părinții, bunicii sau alte persoane apropiate, însă un rol foarte important îl are educatoarea. Ea este cea care se confruntă cu diferite trăiri, manifestări, reacții și comportamente ale copilului cărora încearcă să le găsească o explicație sau să le înțeleagă.

Profesiunea de educator este complexă și nobilă prin misiunea pe care o are de îndeplinit: formarea unor personalități autonome integrabile social, cu capacități de gândire critică și creativă, cu un profil moral autentic și cu o înaltă profesionalitate. Iată ce consideră unii autori din domeniu, în legătură cu această profesie: „...nici o profesie nu cere posesorului ei atîta competență, dăruire și umanism ca cea de educator pentru că în nici una nu se lucrează cu un material mai prețios, mai complicat și mai sensibil decît este omul în devenire... ancorat în prezent, întrezărind viitorul și sondînd dimensiunile posibile ale personalității, educatorul instruieste, educă, îndeamnă, dirijează, cultivă și organizează, corectează, perfecționează și evaluează neîncetat procesul formării și desăvîșirii calităților necesare omului de mîine” (Gheoghe 2009).

„A fi educator nu înseamnă a exercita o meserie, înseamnă a îndeplini o misiune, a face un apostolat” (Micle 2009).

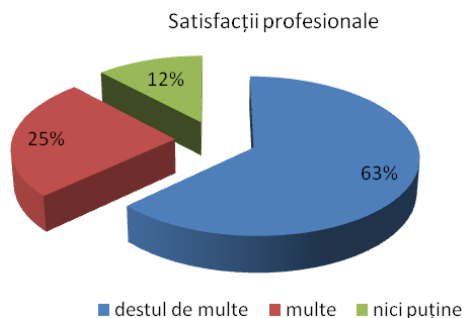
Importanța socială a profesiei rezultă din responsabilitatea și din rolul hotărîtor pe care îl are educatorul în transformarea profundă a personalității, în dezvoltarea substanței intelectuale, fizice și socio-morale a individului.

În societatea contemporană profesiunea de cadru didactic pare să-și fi cîștigat un loc de frunte în repertoriul de profesii, totuși statutul social al profesorului este mai degrabă statutul clasei mijlocii. Această profesie nu se găsește între cele mai solicitate, dar nici între cele mai evitate. Este o profesie intelectuală respectată, ce nu conferă deținătorului putere, influență sau venituri superioare, dar conferă prestigiu și satisfacții, mai ales atunci cînd vocația a stat la baza alegerii profesiei (Gheoghe 2009). Mulți dintre cei care optează pentru această profesie provin din familii în care profesiunile intelectuale sînt prețuite sau în care părinții sînt cadre didactice.

Satisfacția muncii este unul dintre factorii eficienței generale a muncii. Din perspectivă psihosociologică, satisfacția muncii apare ca rezultat al diferenței dintre ceea ce indivizii obțin ca recompensă a muncii și ceea ce estimează ei că ar trebui să obțină (Sirbu 2012).

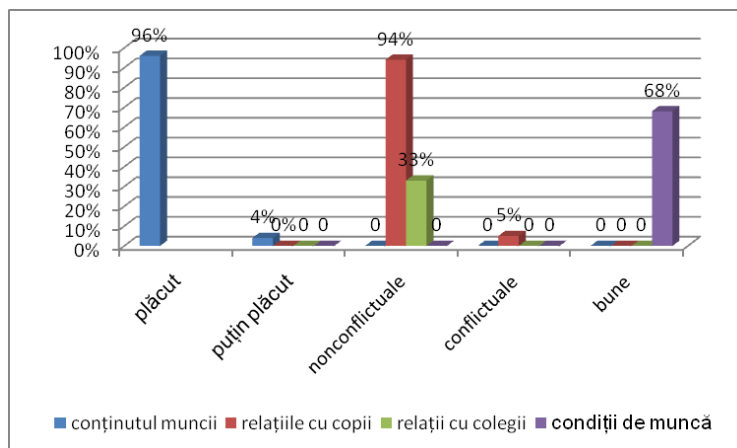
Investigația experimentală realizată s-a centrat pe descoperirea multidimensionalității satisfacției profesionale și a „constelației” ei la educatori, precum și identificarea surselor de stres în activitatea didactică.

Aceștia apreciază că munca de educator oferă satisfacții profesionale, destul de multe (63%) multe (25%), nici multe, dar nici puține (pentru 12 % dintre ei). Nici unul dintre educatori nu a apreciat că această profesie nu oferă satisfacții profesionale.

Conceperea satisfacției profesionale ca un construct multidimensional oferă posibilitatea decelării surselor de satisfacție profesională, precum și ierarhizarea acestora, în funcție de opțiunile educatorilor. Pe primul loc ca surse de satisfacție profesională se situează „conținutul muncii de educator” și „relațiile cu copiii”. Ele sînt urmate la mică distanță de „conducerea instituției preșcolare”. În ordine descrescătoare se plasează apoi: performanțele copiilor, relațiile cu colegii, atmosfera generală din grădiniță, condițiile de muncă, dotarea materială a instituției preșcolare și prestigiul social al profesiei. Pe ultimul loc, la mare distanță găsim „salariul”, educatorii declarîndu-se nemulțumiți (78%) și chiar foarte nemulțumiți (22%) de acesta. Nivelul scăzut al satisfacției financiare tinde să se accentueze la educatorii tineri.

Un moment pozitiv îl constituie faptul că o sursă de satisfacție profesională o constituie conducerea instituției preșcolare, aceasta fiind cotate ca cea mai puțin generatoare sursă de stres, de educatorii care și-au apreciat profesia ca fiind stresantă. Faptul că educatorii nu se simt stresați de conducerea grădiniței este un indicator favorabil pentru atmosfera din instituție și pentru desfășurarea muncii într-un ambiant relațional plăcut.

Revenind la principala sursă de satisfacție observată la educatorii investigați, și anume „conținutul muncii de educator”, constatăm că aceasta corelează pozitiv cu răspunsurile subiecților la una din întrebările care se referea la satisfacția care însoțește activitățile. Astfel, pentru 96% dintre subiecți activitatea educațională realizată de ei este plăcută sau chiar foarte plăcută. Nici unul dintre educatori nu consideră neplăcută aceasta activitate. Același punctaj, ca sursă de satisfacție profesională, l-au obținut „relațiile cu copii”, apreciate ca pozitive, non-conflictuale de 94 % dintre edu-

catori, care consideră că deși uneori ar exista motive, împreună cu părinții fac eforturi pentru a nu ajunge la situații conflictuale, în timp ce 5 % dintre educatori intră în conflict cu părinții copiilor doar când constată o continuă lipsă de preocupare a acestora pentru educația propriului copil. Peste 70% dintre educatori se declară mulțumiți de performanțele copiilor lor. Nu au fost semnalate situații conflictuale pe motive de indisciplină. În ceea ce privește relațiile cu colegii, putem constata că acestea sînt o sursă de satisfacție moderată, 33 % dintre educatori declarîndu-se satisfăcuți doar într-o oarecare măsură de acestea. Consecință a acestor relații este atmosfera generală din grădiniță percepută ca satisfăcătoare. Totuși, constatăm un atașament crescut al educatorilor față de colectiv și implicit față de grădiniță, 78% dintre aceștia declarînd că, deși nu-i sperie ideea de a schimba colectivul în care lucrează, preferă să rămînă în același colectiv. Referitor la condițiile de muncă din grădiniță, constatăm că 68% dintre educatorii chestionați le apreciază ca fiind „bune”, iar 28% consideră că sînt „nici bune, nici proaste”. Aprecieri similare înțilnim și în ceea ce privește baza materială. Atît condițiile de muncă din instituția preșcolară, cît și baza materială, deși se plasează la un nivel satisfăcător, nu constituie puternice surse de satisfacție.

Una dintre cele mai scăzute surse ale satisfacției profesionale este prestigiul social al profesiei de cadru didactic (peste 80 % dintre educatori apreciază că această profesiune nu se bucură de un bun prestigiu în societate), în mod vizibil afectat prin marginalizarea educației și a învățămîntului în nesfîrșită perioadă de tranziție.

Al doilea obiectiv al studiului a constat în identificarea surselor de stres în activitatea didactică. În încercarea de a caracteriza munca lor prin cîțiva termeni definițorii, profesorii chestionați și-au definit activitatea ca fiind: interesantă, solicitantă, variată, plină de sens, extenuantă sau plină de responsabilitate.

Remarcăm că un procent semnificativ, de 75 % dintre educatori au declarat că profesia lor este stresantă, ierarhizînd sursele de stres în următoarea ordine: cerințele activității didactice, copiii, părinții copiilor, colegii de muncă, programele încărcate, conducerea instituției preșcolare, noile tehnologii etc. Cea mai puternică sursă de stres o constituie cerințele activității didactice, aspect care nu surprinde, avînd în vedere complexitatea și gradul sporit de dificultate al activității didactice.

Aplicînd instrumentarul experimental preconizat pentru determinarea factorilor de stres ocupațional în mediul educațional am obținut următoarele date:

Poziția 1	Poziția2	Poziția3	Poziția4	Poziția5
Cerințele activității didactice	Copiii, părinții copiilor	Colegii de muncă, programele încărcate	Conducerea instituției preșcolare	Agenți stresori cu referință la carieră, noile tehnologii

Situîndu-se pe **prima poziție** agenții stresori cu referință la cerințele activității didactice denotă prezența unor așa dificultăți care au condus la stres cum ar fi: nivel înalt de responsabilitate la locul de muncă, slaba comunicare și lipsa de informare în cadrul grădiniței, lipsa unor obiective clare, neconsultarea și neimplicarea în schimbările de la locul de muncă.

Pe poziția 2 se evidențiază așa factori cum ar fi: lipsa interesului părinților fata de viitorul propriilor copii, imposibilitatea de a face unele schimbări fără implicarea părinților.

Poziția a 3 este ocupată de următorii factori: lipsa controlului asupra propriei munci, relații frustrante la locul de muncă (pe orizontală), izolare socială în colecti-

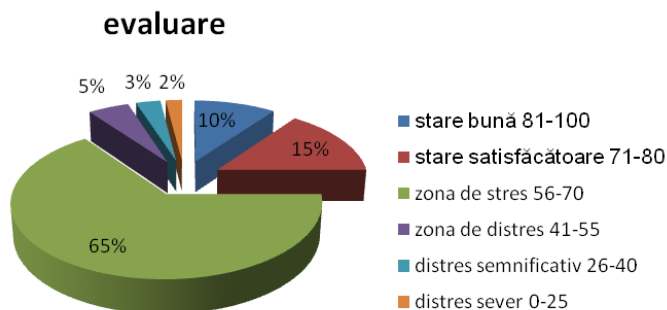
vul de muncă, lipsa de comunicare, conflicte *interpersonale (pe orizontală)*, *conflicte interpersonale (pe verticală)*,

Poziția a 4 evidențiază așa factori stresori cum ar fi conflicte pe verticală.

Pe poziția a 5 se situează factorii cu cea mai mică semnificație: incertitudine în evoluția carierei, frustrări semnificative în dezvoltarea carierei, lipsa recunoașterii din partea direcției, a colegilor sau părinților, insuficiența programelor de instruire (stagii de perfecționare etc.), modificarea statutului (avansare în post sau invers).

Aplicînd testul complex pentru determinarea nivelului stresului conform următoarelor parametri: lipsa de îngrijorare privind propria sănătate, nivel de energie, satisfacție și interes față de propria viață, stare de spirit deprimată sau veselă, relaxare sau încordare / anxietate, control și stabilitate emoțională. Am obținut următoarele date:

evaluare	scoruri	% cadre didactice
Stare bună	81-100	10%
Stare satisfăcătoare	71-80	15%
Zona de stres	56-70	65%
Zona de distres	41-55	5%
Distres semnificativ	26-40	3%
Distres sever	0-25	2%

Deci, ce observăm ?

Deși educatorii au afirmat că munca le aduce mai degrabă satisfacții decît insatisfacții, nivelul de stres totuși este destul de semnificativ, 65 % de educatori situîndu-se în zona de stres. Aflîndu-se la această limită persoana foarte ușor poate aluneca în zona de distres, ceea ce de acum devine periculos pentru sănătate. În așa situații putem presupune că și nivelul satisfacției profesionale se va diminua. Este foarte semnificativ să percepem munca ca necesitate și nu ca pedeapsă, să conștientizăm că munca a fost dată omului ca binecuvîntare și nicidecum ca blestem. Doar așa satisfacția în muncă va fi la cote maxime și nivelul de stres va putea fi ușor diminuat.

Referințe bibliografice

1. BRICEAG, S. Satisfacția profesională – bon de asigurare pentru succesul în carieră. În: *Calitatea învățămîntului profesional tehnic și cerințele muncii*: Materialele conf. Șt. Intern., Chișinău, 26-27 oct. 2007. Chișinău., 2007, p.137-139.
2. GHEORGHE D. Îmi plac foarte mult copiii. Disponibil: <http://www.dascal.ro/2013/05/imi-plac-foarte-mult-copiii-diana-gheorghe/>
3. IVAN, G. Confruntarea cu stresul și satisfacția în muncă la cadrele didactice. Bacău, Rovimed Publ, 2009. 91 p. ISBN 978-9731897-12-7.

4. MIALARET, G. Les sciences de l'éducation. Paris, Pressé Universitaires de France, 1976.
5. MICLE, M. I. Satisfacția și performanța. În: *Rev. de psihologie*. Ser. Nouă, 2009, nr. 1-2, p. 75-90.
6. SÎRBU, M. Satisfacția în muncă. *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Chișinău., 2012, vol.1, p. 161-164.
7. STAN, E. Profesorul – între autoritate și putere. București, Teora, 1999. 69 p. ISBN 973-20-0319-7.